

משהו טוב קורה בבידוד

לקראת כניסתו של חג פסח שני בבידוד במדינות מסויימות, זה הזמן המתאים להכיר את חג הפסח הראשון שנחגג גם הוא ב'בידוד'. המטרה [להחדיר את הקדושה בבית פנימה, ומהו המסר עבורנו?](#)

רבי עקיבא איגר ומגפת החולירע

מחלת הקורונה הביאה עמה את גזירת הבידוד, הדור שלנו אכן לא התנסה במצבים כאלו, אבל האנושות התמודדה עם מגפות במשך אלפי שנים, וממילא גם היהודים היו חלק מההתמודדות הזו. אחת מהן, שתועדה לפרוטרוט, היא מחלת הכולרה שהתפשטה בגרמניה ובפולין (מגפת הכולרה באה בכמה גלים לחלקים שונים של העולם בהבדל של עשרות שנים). ב-1831 היא הגיעה לגרמניה ופולין.

באותם ימים, בעיר פוזן שהיום היא חלק מפולין אבל אז היא הייתה חלק מגרמניה, חי רב מפורסם מאוד בשם רבי עקיבא איגר. הוא היה אז בן 70, אדם מפורסם ומוכר מאוד בקהילה היהודית.

כשהתפשט נגיף הכולרה הוא הקים "ועד החולירע של בני דת משה", שתפקידו היה לדאוג לכך שהקהילה היהודית תקיים את כל הוראות הממשלה כדי לעצור את התפשטות המחלה.

הוועד היה אחראי על ההיגיינה במרחב הציבורי [על המודעות בקרב התושבים לכך, משום שהרופאים קבעו שניקיון הוא מרכיב חשוב מאוד בעצירת התפשטות המחלה. הוועד גם דאג לממן שירותי ניקיון לבתי העניים, ובנוסף לכך הם הפיצו כרוזים על החובה להרתיח את מי השתייה לפני ששותים אותם. זה היה אחד הדברים שהרופאים סברו, ששתייה של מים שלא הורתחו היא סכנת נפשות. בנוסף לכך, הוא הורה שאנשים יחליפו את בגדיהם לפחות פעם בשבוע.](#)

וכמו היום, גם אז כבר ידעו שהתכנסויות המוניות הן הסוכנות של הפצת מחלות, ולכן פסק שצריך לוותר על תפילה בציבור בשביל כך.

ואז הגיעו הימים הנוראים. בפוזן היו בתי כנסת גדולים וחשובים, ואנשים היו קונים בהם מקומות ישיבה. והיות שזוהי הייתה קהילה וותיקה, אנשים ירשו את מקומות הישיבה שלהם מהוריהם וזקניהם, והיה להם מאוד חשוב להשתתף בתפילות הימים הנוראים.

רבי עקיבא איגר קבע שיחלקו את הציבור לשנים, חצי מהם ישתתף בתפילות של ראש השנה והחצי השני ביום כיפור. אלה שיש להם מקום ישיבה במספר זוגי יבואו בראש השנה, ואלו שיש להם מספר אי זוגי ישתתפו בתפילות ביום כיפור, כי חייבים לוודא שיהיה מושב ריק בין אדם לחברו בבית הכנסת.

גם את התפילות עצמן הוא קיצר באופן משמעותי והוא הורה שלא יאמרו את הפיוטים. כל זה נעשה בשיתוף עם המשטרה המקומית, והוכנסו שוטרים ואנשי צבא לבית הכנסת כדי לפקח על הסדר ולמנוע צפיפות בשעות הכניסה והיציאה.

בנוסף לכך, הוא חייב את כולם לשתות משקה חם לפני התפילה בראש השנה. ישנו מנהג אצל יהודים רבים להחמיר ולא לאכול ולשתות לפני תקיעת שופר, אבל רבי עקיבא איגר הורה להם שזה פיקוח נפש וחייבים לשתות.

ביום כיפור הוא הושיב רופאים בבית הכנסת, לוודא שכל אדם שירגיש לא טוב יפנה מיד לרופאים. הוא הודיע שזהו פיקוח נפש, וכל אדם חייב לשמור על חייו, כי הם שייכים לקב"ה, ורק הופקדו בידו של האדם, כמו שאדמו"ר הזקן כותב בשולחן ערוך שלו, וזה לשונו הקדוש: "אין לאדם רשות על גופו כלל להכותו ולא לביישו ולא לצערו בשום צער" (נזקי גו"נ ד).

בנוסף לכך, וחמור מזה, אסור לאדם להזיק את חברו, דהיינו, שאם ידביק

את חברו ובגללו החבר שלו יחלה במחלה, הרי הוא מתחייב בנפש חברו, שזה דבר חמור ביותר. על הפעולות הללו קיבל רבי עקיבא איגר מכתב הוקרה מפרידריך וילהלם השלישי מלך פרוסיה.

קורבן בבידוד ביתי

הגמרא (ב"ק ס, ב) אומרת: "ת"ר מגיפת דבר בעיר כנס רגליך", כלומר, מעט ביציאה מן הבית, וכאסמכתא לכך הגמרא מצטטת פסוק מחומש שמות.

בפרשת בא (פרק י"ב), התורה מספרת על ההכנות של עם ישראל קודם יציאת מצרים: "ויאמר ה' אל משה: בעשור לחודש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לביתו והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחודש הזה ושחטו אותו". התורה מצווה שכל אחד ייקח טלה ביו"ד בניסן, ויכניס אותו לביתו, ובי"ד ניסן כל אחד ישחט אותו בביתו, ואז "ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף".

בהמשך התורה מזהירה: "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר", כולם מחויבים להיות בבידוד בתוך הבית כל הלילה. מדוע? כי "ועבר ה' לנגוף את מצרים וראה את הדם על המשקוף" ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם לנגוף" (כ"ג). אומר רש"י: "מאחר שניתנה רשות למשחית לחבל אינו מבחין בין צדיק לרשע" (כ"ב), ואת הפסוק הזה, "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר", הגמרא מביאה כאסמכתא לכך שכשיש מגיפה בעיר "כנס רגלך", שב בבידוד וכך תשמור על עצמך. דהיינו, שהסיבה לכך שהקב"ה ציווה את עם ישראל שישבו בבית כל אותו לילה היה כדי להציל אותם ממכת בכורות.

הרבי כדרכו, מחפש תמיד את החיובי שבכל דבר, מסביר שבפרשה הזאת מונח מסר חיובי ויסודי. הרבי אומר ש"בפסח מצרים" אנו רואים תופעה שלא מוצאים בשום קרבן אחר בתורה. תמיד כדי להקריב קרבן חייבים ללכת לבית המקדש, ורק שם מותר להקריב אותו על המזבח.

גם לפני הקמת המקדש והמשכן, כשעדיין היה מותר להקריב על במות, גם אז אותן במות לא היו בחצר האחורית שבכל בית, אלא דווקא במקום "שמסוגל להשראת השכינה", וכפי שרואים שכשהאבות הקימו מזבחות, הם היו במקומות מיוחדים לכך. אברהם בנה מזבח על הר המוריה, שבסופו של דבר היה להר הבית, אצל יעקב נאמר שהקים מזבח במקום ש"נגלו אליו האלקים".

אבל שכל אחד יקריב קרבן בתוך הבית הפרטי שלו? זה קרה רק פעם אחת, במצרים. הקב"ה לא שלח אותם להקריב בביתו של משה או של אהרן, אלא כל אחד בביתו.

מדוע? אומר הרבי, שהתשובה לכך מונחת בציווי הראשון לבניין המשכן. הקב"ה אומר: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". מובא בחז"ל: "בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כל אחד ואחד מישראל", זאת אומרת, שבנוסף לכך שבונים משכן אחד ציבורי עבור כולם, באמת הקב"ה רוצה שכל בית יהודי יהיה משכן לקב"ה.

ולכן, על אף שתמיד היו חייבים להקריב כל קרבן דווקא על המזבח שבהר הבית, פעם אחת לפני יציאת מצרים, שאז הייתה "לידת עם ישראל", הקב"ה רצה להדגיש שהמטרה והתכלית של עבודת בני ישראל היא לעשות מהבית הפרטי מקום להשראת השכינה.

לכן הקב"ה ציווה: "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר", ב"מקום אכילה שם היתה לינה", על דרך מה שהיו חייבים ללון בירושלים ביום הקרבת הקרבן. דהיינו, שהסיבה שהקב"ה סגר אותם בבתיים לא הייתה רק כדי להציל אותם מהמגפה, אלא יתרה מזו, כדי שיעשו מהבית שלהם בית מקדש מעט (לקו"ש כ"ו בא ג).

ואולי יש לומר, שגם היום הכוונה הפנימית של הבידוד היא לא רק בגלל הקורונה שמתוללת בחוץ, אלא שכמו שביציאת מצרים הקב"ה רצה שנעשה מהבית שלנו בית לקב"ה גם השנה תפקידנו לעשות מהבית הפרטי שלנו בית להשראת השכינה.

ישנם הרבה יהודים שחוגגים את הפסח במלונות או מוזמנים למשפחה, חברים וכדומה, ויכול לקרות שיעברו שנים רבות והם מעולם לא חגגו את הסדר בביתם. השנה הקב"ה קורא לנו ואומר: הגיע הזמן שתזמינו אותי לבית שלכם! הגיע הזמן שאליהו הנביא יבוא לבקר אצלכם בבית! השנה הקב"ה רוצה שבכל בית יהודי בעולם יחגגו את ליל הסדר.